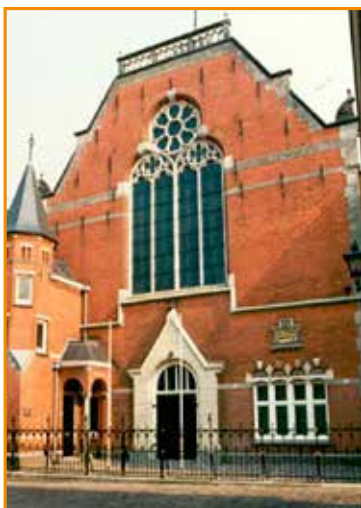

Benefietavond voor Zikna in Zwolle

In september 2014 belde rabbijn Shmuel Katz, die voorzichtig vroeg of ik wilde meewerken aan een benefietavond voor zijn stichting in Zwolle. Hij wist dat ik als bestuurslid (penningmeester) betrokken ben bij de Stichting Boete & Verzoening (B&V), omdat B&V twee keer tijdens de jaarlijkse werkweek met zo'n 100 mensen op de begraafplaats van Muiderberg heeft gewerkt. Daardoor hebben B&V en rabbijn Katz elkaar leren kennen.

In de mail die hij daarna stuurde, waren als bijlagen de laatste nieuwsbrieven van Zikna en de statuten toegevoegd. Daardoor kon ik een goed beeld krijgen van het werk van Zikna en besloot om hier van harte aan mee te werken. Zo is het dus begonnen...

Daarna begonnen de bijeenkomsten met de andere mensen die rabbijn Katz hiervoor had benaderd en die een bont gezelschap vormden van de Zwolse samenleving (of nabije omgeving). We kwamen bij elkaar in het huis van Esmé Wiegman, voormalig gemeenteraadslid en 2e Kamerlid voor de ChristenUnie; haar contacten binnen het gemeentehuis waren heel handig in de afspraken met de burgemeester. Verder waren Jaap Cyklik (Joodse gemeente Zwolle), Hennie van 't Riet (Stichting Judaïca, de stichting die de Zwolse synagoge beheert), Sjaco Maat (steenhouwer) en Jan Post (Christenen voor Israël) actief betrokken in deze werkgroep.

In de bijeenkomsten die vanaf 28 oktober maandelijks plaatsvonden moest van alles geregeld worden: ten eerste de plaats en datum. Daar waren we al snel uit: het zou donderdag 30 april worden in de Zwolse synagoge en het thema werd "Doeltreffend herdenken; wat doen we na 70 jaar?" De andere zaken zoals bijvoorbeeld de PR en de kunstwerken die geregeld moesten worden, waren lastiger. Maar door samen te overleggen en met adviezen van buitenaf zijn we er steeds uitgekomen. Uiteindelijk is het op 30 april

een goede avond geweest. De synagoge was gevuld met zo'n 150 mensen die er een mooie avond beleefd hebben. Allereerst was daar de overhandiging van een stekje van de Anne Frank-boom aan de burgemeester, die toezegde dat deze boom over enkele jaren (als hij groot genoeg is)

geplant zal worden in Park Eekhout, een prachtig klein park dichtbij het centrum van Zwolle. Ds. H el ne Evers vertelde hoe zij persoonlijk en in haar kerkelijke

gemeente verbinding legt met de Joodse wortels en Jaap Hagedoorn vertelde over de Stichting Stolpersteine, die ook in Zwolle al verschillende struikelstenen heeft gelegd.

Na de geanimeerde pauze, waarin ook allerlei kunst gekocht kon worden die langs de wanden was opgesteld, begon de veiling. Onder leiding van veilingmeester Ivo de Lange, een bekende Zwollenaar en kunsthandelaar, kwamen een keur aan kunstwerken onder de hamer. Niet elk kunstwerk haalde het bedrag dat het had moeten opbrengen, de uiteindelijke opbrengst bleef achter bij wat was begroot. Maar al met al heeft Zwolle door de vele persberichten, posters en flyers kennis kunnen nemen van het werk en de doelstelling van Zikna. Dat maakte al onze inspanningen de moeite waard. Moge de Eeuwige het werk dat hiervoor gedaan wordt zegenen.

Harriët Tamminga

Mira Kroonenberg

kleindochter van Sam Kroonenberg

In de nadagen van de Tweede wereld Oorlog overleed in Amsterdam Sam Kroonenberg. Hij werd met veel moed begraven op Diemen. Maar het graf bleef 70 jaar lang zonder zerk (matsewa). Een "gat" herinnerend aan een tragische tijd. Recent werd door toedoen van zijn familie een zerk geplaatst. Wij spraken met zijn kleindochter Mira Kroonenberg.

1. Je hebt recent na 70 jaar een zerk (matsewa) geplaatst op het graf van je grootvader. Hoe was dat?

De onthulling was op twee dagen na, exact 70 jaar na de sterfdag van mijn opa op 24 april 1945. Rabbijn Spiero nam de moeite ons van alles goed uit te leggen, dat was fijn. Tijdens de gebeden ging door mijn hoofd dat mijn vader 70 jaar geleden op precies die plek als 16-jarige jongen iets vergelijkbaars had ondergaan - alleen onder veel droeviger omstandigheden. Het voelde nu alsof we eindelijk iets goed hebben afgerond dat een veel te lange tijd nooit helemaal 'af' was.

2. Gezien de omstandigheden, vind je het bijzonder dat je grootvader Joods werd begraven?

Ja, destijds vonden mijn oma en vader dat ook. Mijn opa is op 24 april 1945 op straat in elkaar gezakt en overleden. De dag daarna stonden twee heren van de Joods-Portugese gemeente op de stoep, die vroegen of mijn oma (niet-Joods) er bezwaar tegen had, als mijn opa een Joodse begrafenis zou krijgen. Dat had mijn oma niet. Het verbaasde haar zeer, dat er nog een dergelijke vorm van Joods leven mogelijk was op dat moment. Op 30 april werd hij in Diemen begraven.

3. Wat heeft de Tweede Wereldoorlog voor impact op je leven?

Het heeft een hele grote impact op het leven van mijn vader gehad, en daarom ook op mij. Mijn vader klaagde niet. Altijd zei hij: god, wat heb ik toch geluk gehad. Omdat hij het had overleefd. Maar zijn pijn was duidelijk voelbaar en daar gingen wij als kind uiterst voorzichtig mee om. Niet omdat hij daar om vroeg, dat ging vanzelf. De impact is naarmate ik ouder werd niet kleiner geworden, maar juist groter. Zeker sinds ik zelf moeder ben. Alsof een ander soort besef (en emotie) is doorgebroken.

4. Vind je het werk van Zikna belangrijk?

Ja, zeker. Alleen mijn opa was Joods. Al voelen wij ons sterk verbonden met onze Joodse afkomst door de impact die de oorlog ook op ons leven heeft gehad en nog heeft, wij behoren zelf niet tot de Joodse gemeenschap. Wij stonden met 'ons' verhaal daarom ook best een beetje alleen. Ik denk dat het met elkaar kunnen delen, begrip, steun en herkenning bij elkaar kunnen vinden, heel belangrijk kan zijn. En dat Zikna kan bijdragen aan die verbondenheid.

5. Hoe kan Zikna het best tot haar recht komen in de Joodse gemeenschap?

Hier kan ik niet zo gemakkelijk antwoord op geven, omdat ik niet tot die gemeenschap behoor.

Hadassa Hirschfeld

Wij zijn verheugd, dat wij Hadassa Hirschfeld (Utrecht, 1951) bereid hebben gevonden toe te treden tot het bestuur van Zikna. Hiermee komt het bestuur op 6 leden. Hadassa is absoluut geen onbekende in (Joods) Nederland.

In 1987 studeerde zij af als historica met als afstudeeronderwerp de Ontkenning van de Holocaust. Zij was gedurende 20 jaar werkzaam bij het CIDI, vanaf 1990 als adjunct-directeur. Het bestrijden van discriminatie en intolerantie staan hoog in haar vaandel. Bij het CIDI ontwikkelde zij de monitor Antisemitisme in Nederland. Verder kwam dat tot uitdrukking in haar voorzitterschap van de Interculturele Alliantie en haar bestuursfunctie van het Joods Marokkaans Netwerk Amsterdam. Recentelijk was Hadassa voorzitter van de sjoelgemeenschap Amstelveen. In die hoedanigheid was zij een van degenen die een sleutelrol speelden bij de verhuizing van deze sjoel(synagoge) naar de huidige prachtige behuizing aan de Max Havelaarlaan in Amstelveen.

Hadassa vervult momenteel een functie in meerdere (Joodse) verzorgingstehuizen. Zij is vooral begaan met haar medeburgers met een holocaust verleden. Wij wensen haar van harte welkom in de Zikna community en heel veel succes.

